

הערות בעניני סוכות - שיעור 729

I. פסקי רב שלמה זלמן אויערבאך מספר הליכות שלמה

- (א) **דבזמנינו** האתרוג עומד רק למצוה ולא להריח בו וצריך להיות כמוקצה מחמת חסרון כ"ס (שש"כ כ"ז - הערה נ"ה) אך אפשר דבחג הרי עומד לטלטל לעצמו אם ירצה וגם לאחרים במתנה ע"מ להחזיר אבל בשבת הוי מוקצה (צמילואיס) ולא דמי לעירוכי תבשילין שאם רוצה לאכול את העירוב בכין השמשות הרשות בידו משא"כ אתרוג דמצד עצמם קפדי אינשי בהכי (שש"כ כ - הערה ס"ה)
- (ב) **לכתחלה** יש להדר שיהא האתרוג צהוב ולא ירוק ואע"פ שכתב המ"ב (תרמ"ח - ס"ה) דאם התחיל במקצת לשוב למראה אתרוג שפיר דמי מ"מ לכתחלה יש להחמיר וליטול אתרוג שחזר למראה אתרוג לגמרי אבל לא דקדק שלא יהא בו גוון ירוק כלל (הליכות שלמה דף ק"ה)
- (ג) **יש נוהגים** ליטול לכתחלה לולב הדבוק שנקרא קנעפעל לולב כהרא"ש ויש סוברים שהוא פסול בדיעבד ולכן עדיף ליטול לולב בלא קנעפעל (הליכות שלמה דף ק"פ)
- (ד) **פסול נסדק כהימנך** היינו שנתעקמו העלים ופונים זה לכאן וזה לכאן ואי אפשר לחברם וצריך שנתעקמו שניהם זה מזה כמספרים
- (ה) **יש שנהגו לסחור** באתרוגי שביעית ע"י הכלעה עם הלולב אבל אין היתר זה ברור דאיך מערימין בדאורייתא ומ"מ הרי משתכר מחמת האתרוג אע"פ שאינו מקבל דמיו וע"ע באג"מ (ה - קמ"ו ה - מ"ז) שפסק להתירה
- (ו) **בזמנינו אין קדושת שביעית** נוהגת בהדסים ובלולבים דכיון שהלולבים הניטלים בחג ודאי שלא נלקט אלא למצוה והוי כעצים בעלמא (הליכות שלמה דף ק"ז) ואבאר עוד דעת רב אלישיב שנכתב במכתב (י"ח א' תשס"ח)

II. נטילת הלולב והנענועים

- (א) **זמן נטילת לולב** - קודם התפלה או קודם הלל (תרנ"ז - ה) עיין במ"ב (ד) קצת מן המהדרים נוהגים לברך בסוכה קודם הליכה לבית הכנסת הוא עפ"י האר"י ז"ל שהובא במג"א (ג) וכ"כ המ"ב (תרנ"א - ל"ד) ודלא כהמחבר (תרנ"ז - ה) דעיקר מצוותו בשעת הלל ועוד אמרינן תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם וכן דעת האג"מ (ד - ט"ט) ושו"ת אז נדברו (ד - מ"ח) ויש חולקין דלא אמרינן תדיר אלא כשאפשר עכשיו לקיים שניהם משא"כ כאן התפלה צריכה ציבור ועוד הערה דטוב ליזהר שלא להפסיק בשיחה בין ברכת הלולב עד אחר הלל כי עיקר מצוותו בשעת ההלל כלשון השו"ע וכמו תקיעות דמיושב ותקיעות דמעומד ועיקר טעם לברך קודם הליכת בית הכנסת דזריזין מקדימין (פסקי תשובות תרנ"ז - ג)
- (ב) **אופן הנענועים** - עיין במ"ב (תרנ"א - ל"ז) שהיה נשאר עומד במקומו ופניו למזרח בכל הנענועים רק הפך ידיו נגד הרוחות ונגד מערב הרים את הלולב על כתפו מאחוריו (בשם מהרי"ל) אמנם מנהג המקובלים לסבב פניהם עם הלולב לכל צד ובסוף הלולב נגד החזה בכל הנענועים ובפרט נגד מערב
- (ג) **סדר הנענועים** - להשו"ע (י) יקיף דרך ימין בנעונו דהיינו מזרח דרום מערב צפון ויעשו ג' הולכות וג' הבאות ונכון יכסס בעלין ובשעת הבאה יקריבו הרבה אל גופו נגד החזה (מ"ב תרנ"א - מ"ז) והאר"י ז"ל כתב סדר אחר בתחילה דרום צפון ומזרח ומעלה ומטה ומערב ואין איסור אגודות אגודות דרכן גמליאל לא נעונו אלא כאנא... הושיעא נא (פסקי תשובות תרנ"א - י"ז-י"ג) ויש חולקין (חיי אדם)
- (ד) **הנענועים לנשים** - אין לעשות הנענועים בהולכה והבאה אלא מברכות נוטלות ומנענעות מעט ותו לא ועוד האשה לא תקבל ביום ראשון של חג אלא מבעלה דאם מאיש אחר מה שקנתה אשה קנה בעלה ויש בו חסרון בלכם אא"כ מקנה לה על מנת שאין לבעלה רשות בה (פסקי תשובות תרנ"ז - ג)

- III. **חסרון הנראה רק אחר עיון והסתכלות או ע"י זכוכית מגדלת** - לכאורה אינו פוסל אלא א"כ נראה לרוב אדם בהשקפה ראשונה וכלל הוא מה שענינו רואות הדיין יכול לדון וזכוכית מגדלת אינה משנה ההלכה לא לקולא ולא לחומרא (פסקי תשובות תרמ"ח - י"ז)

IV. יש איסור מוקצה על לולב ביו"ט לאחר קיום מצוותו (פסקי תשובות תרנ"ז - ד) וכ"כ הירושלמי שהובא במג"א (סוף תרנ"ח) וקשה משום דאין מוקצה לחצי שבת אמנם המג"א (ש"א - ו) כתב להחמיר במוקצה מחמת חסרון כיס כלולב דיש מוקצה לחצי שבת והמקילין יש על מי שיסמכו (פסקי תשובות תרנ"ז - ד)

V. טלטול לולב ביום טוב ברה"ר לצורך נשים וקטנים אסור לדעת השאגת ארי' וכן לדעתו להוציא הלולב לצורך נענועי הלל מאחר שכבר יצא ידי חובתו מן התורה ורוב הפוסקים חולקין עליו וכן דעת האג"מ (ג - ז"ג)

VI. אם צריך הבעל להקנות הלולב לאשתו ביום ראשון - עיין במ"ב (תרנ"ח - ח) דאם האשה נתנה לולבו לאחר ביום ראשון אינו יוצא דאין לה רשות ליתן משלו ולכן צריך הבעל לתת לה הלולב במתנה על מנת להחזיר (בכורי יעקב תרנ"ז - ה) אמנם דעת הערוך השלחן (תרנ"ז - ג) דכיון שסומכין על שלחן בעל הבית אשתו ובניו בטלים לו ויש להתישב בדבר ולכאורה כן המנהג

VII. מוטב לברך על שלו אע"פ שאינם מהודרים כמו של חברו (מ"ב תרנ"ח - ל"ט)

VIII. לקנות ד' מינים מקטן ומנערים הסמוכים על שלחן אביהם - אם הקטנים לוקחים ערבות ממקום הפקר לכתחלה אין לקנות מהם לצורך יום ראשון דאין הקנאתו אלא מדעת אביו ואינו מועיל מדין תורה וגם כן בבחורים גדולים הסמוכים על שלחן אביהם וקונים או לוקחים מן ההפקר אין לקנות מהם אא"כ קיבל רשות מאביהם ודעת המועדים וזמנים (ו - מ"ה) דמותר דבמציאה בעקראי שייך לאביו אבל מעשה ידיו לבנו אמנם אם הקטן אינו אלא שליח להגדול בהמכירה ודאי אין חשש בדבר ואם הקטן קנה בעצמו או קיבל במתנה אסור

IX. יוסיף עליו מים על הלולב ביום טוב אם צריך אבל לא תחליף ואם תוסיף מים יותר ממחצה הרי זה כגדר החלפה ואסורה ביו"ט (ערוך השלחן תרנ"ד - ז) ואם שכחה להכניס למים כבר מעיו"ט אפשר להכניס לכתחלה למים ביו"ט אם המים הוזמנו לכך כבר מעיו"ט דליכא טעמא דטירחא (פסקי תשובות תרנ"ד - ו)

X. נראה שיש לקשור הטבעות סביב הסלסלה תוך שיעור ג' טפחים של ההדסים והערבות (פסקי תשובות תרנ"ח - 14)

XI. דעת החתם סופר והבכורי יעקב (תרנ"ח - ז-ח) שאיגוד צריך להיות ע"י קשר על גבי קשר דוקא באופן שאסור בשבת אך רבים נוהגים לאגוד רק ע"י טבעות ובלי קשרים ויש להם על מי לסמוך כי כן נהג הפמ"ג (תרמ"ז ח"ב - ח) וכ"כ הערוך השלחן (ז)

XII. מדברי הזוהר הקדוש היה נוהג האר"י ז"ל כשהיה קונה איזה מצוה היה משלם בממונו ולא קבלו במתנה (כף חיים תל"ז - ט) ולכן יש ענין לשלם להד' מינים ולא לקבלו במתנה

XIII. ליתן לקטן לולב ביום ראשון לברך עליו - עיין בשו"ע (תרנ"ח - ו) דלא יתנו קודם שיצא בו מפני שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים וה"ה לדידן דעושיני שני ימים והקטן שהוא רק כבן ששה מותר דאינו קונה ואפילו נתן לו במתנה ע"מ להחזיר ג"כ לא יצא אח"כ דחזרתו אינו חזרה דהא קי"ל דכל תנאי שא"א להתקיים בסופו והתנה עליו בתחלתו דתנאי בטל ונמצא שהקטן קנאו אע"פ שלא יכול להחזירו (בה"ל תרנ"ח - ד"ה אינו מוחזר) ויש אומרים במצוה של חינוך מתקיים גם בשאל דמצות חינוך הוא רק על עצם המצוה ולא על פרטי המצוה (שער הציון ל"ו) אמנם דעת המג"א (ח) ועוד פוסקים שאין האב יוצא ידי מצות חינוך בזה ועוד אם הקטן מברך על לולב זה הוי ברכה לבטלה (חיי אדם קנ"ז - י"ב) וכ"כ האג"מ (ג - ז"ג) שצריך לקנות להקטן לולב שלו ויש אומרים שיתן הלולב לקטן בתנאי דאם היום יו"ט ולמחר חול הרי הוא לך במתנה ואם לאו אינה מתנה וזה תנאי כפול והן קודם ללאו ותנאי קודם למעשה ואז לכאורה יוצא חובתו ממ"נ (פסקי תשובות 34) ויש אומרים שאינו מועיל היום ואבאר

חג שמח

נפס לטלו נשאית אבי אורי ר' אליעזר לייפא בר' יעקב ארזבי ע"ה לאוי אורתי באשה רחל בר' לרשון חנוך הפניק הכבן ע"ה ולטלו נשאית אבי הפקר ר' איסר זאב בר' אליעזר לייפא ע"ה